

УДК 316.4.063.3:39(477.41)

**ПРИМУСОВЕ ПЕРЕСЕЛЕННЯ ЯК ЕТНОГЕОГРАФІЧНИЙ
ФЕНОМЕН: ДОСВІД ЧОРНОБИЛЯ**

Ростока В. С., Єпик Л. І.

Сумський національний аграрний університет

E-mail: rostokaviktoria25@gmail.com,

larusyabarabash2017@gmail.com

Примусове переселення як етногеографічний феномен є складним і багатовимірним процесом, що охоплює зміни у просторовій організації населення, трансформацію культурного середовища та порушення традиційних форм життєдіяльності. Досвід Чорнобиля у цьому контексті є одним із найяскравіших прикладів, який дозволяє дослідити наслідки раптового переміщення населення під впливом техногенної катастрофи.

Після аварії на Чорнобильській атомній електростанції значна частина населення була змушена покинути свої домівки у зоні відчуження та прилеглих територіях. Це переселення мало не лише фізичний, але й глибокий соціокультурний характер, адже люди втрачали не лише житло, але й звичне середовище існування, соціальні зв'язки, культурні практики та локальну ідентичність [1].

З етногеографічної точки зору, переселення призвело до зміни розселення населення, формування нових поселень та інтеграції переселенців у різні соціокультурні середовища. Водночас відбувався процес адаптації до нових умов, що супроводжувався як збереженням окремих елементів традиційної культури, так і їх трансформацією під впливом нового оточення.

Важливим аспектом є збереження нематеріальної культурної спадщини переселенців, зокрема звичаїв, обрядів, діалектів та традиційного способу життя. У нових умовах ці елементи культури набувають особливого значення як засіб підтримання зв'язку з втраченим простором та формування почуття спільності серед переселенців. Разом із тим виникає ризик поступової асиміляції та втрати унікальних культурних особливостей.

Примусове переселення також має значний психологічний вимір, пов'язаний із травматичним досвідом втрати дому,

порушенням звичних життєвих стратегій та необхідністю адаптації до нових соціальних умов [2].

Отже, примусове переселення внаслідок Чорнобильської катастрофи є вагомим етногеографічним феноменом, що відображає складні процеси трансформації простору, культури та ідентичності. Його осмислення сприяє глибшому розумінню взаємозв'язку між людиною і територією, а також ролі культурної спадщини у збереженні соціальної цілісності в умовах кризових змін.

Список літератури:

1. «Сказали: рятуйте дітей, шукайте куди виїхати»: історія переселенки з Чорнобильської зони, яка живе на Кіровоградщині. URL : <https://suspilne.media/kropyvnytskiy/732949-skazali-ratujte-ditej-sukajte-kudi-viihati-istoria-pereselenki-z-corNbilskoi-zoni-aka-zive-na-kirovogradsini/>
2. Чорнобиль. «Жива» зона відчуження. URL : <https://tsdaea.archives.gov.ua/Publications/2024/chorNbyl/>

УДК 316.7:7:94(477)

**СУЧАСНЕ ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ
ТРАГЕДІЇ В КОНТЕКСТІ ВІЙНИ ТА МИСТЕЦТВА (НА
ОСНОВІ АНАЛІЗУ ЗАХОДІВ ОСВІТНЬОГО
ВОЛОНТЕРСЬКОГО ПРОЄКТУ «ПАТРІОТИЧНІ Й
НЕБАЙДУЖІ»)**

Сеньовська Н. Л., Скуратко Т. М.

Тернопільський національний педагогічний університет імені
Володимира Гнатюка

E-mail: ipp56@tnpu.edu.ua; tanyabidov@gmail.com

Чорнобильська катастрофа поки що вважається найстрашнішим цивільним ядерним інцидентом у світі. Однак, сьогодні Україні загрожує не менш страшне випробування: потенційний вибух Запорізької АЕС, котра зараз знаходиться під контролем російських окупантів. Саме тому в контексті обговорення російсько-української війни ХХІ століття, її потенційних та реальних проблем так важливо не забувати про досвід Чорнобиля й уживати всіляких заходів, щоби уникнути